לתרוצי סוגיא. לתקן פסיעותיו ולזקוף קומה מפני שרגליו ושוקיו רותתות ולא לסמוכה כל גופו: **לאי שומא אשה חולצת כנגדה.** למעט נעל קרינא ביה: **חמרא דאכפא.** חמור הניצח בכתפיים. הלינים עושין חותו וגרמה כמי שרוכב עליו ומקומנו נקרא מרדפים"ק: **קישורי.** מסקנ"ם שמהלכין בהם במקום טיט. וקאי לי נהי דטהורין מטומאת מגע דפשוטי כלי עץ ניהו מבל מן המדרס למה טהורין: **פרמי.** טלומ"ל הנקדרת על הפלוף להצעת הבגים קטנים: **מתני' נקפריס.** מפרש בגמרא: **גוון.** מיסקליט"ם של זהב לגוי: **גמ' מדא מרי.** כך שמו: **קשרי פוחא.** גרגנ"ל קוסרים בקפריס ותולין בצואר לרפואה. ולא ידעתי למיזה חולי: **מוקמי.** מעמידין החולי שלא יגדל: **ס'.** קפריס: **מסו.** מתרפמין: **נגרי.** פסיעות: **נפל פוחא בצירא.** נפל לרפואת הפוחא בצור לתין מדם נזהר בכל אלו: **מאי לירית בניס.** לרב יהודה פריך מי קישורין דמתני' לרפואת חולי ניהו מאי לירית בניס: **בעגועין.** ברמוי"ט. מגעגע עליו ואינו יכול ליפרד ממנו ורפואה זו לא שייכא בנקבות אלין הא מחבגן כל כך ממחילתן שיהיו מגעגעין עליו: **ספילין.** שיל ימינו קושרתו לשמאלו זהו סימן לגילסק"ם: **סכנתא.** שמגעגע יותר מדאי: **סחופי כפא.** כוס שיש בו הבל כגון שעירו ממנו מיס חמין וכופהו על הטיבור למי שהם בעיו ואוחז הכוס את הבשר ומושך אליו את המעייה ומושיבין במקומן: **לסוך.** בבפות ידיו ורגליו: **דרב הונא מני רב.** שהיה נח מבי רב שהוא רבו וכן רב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי: **מבמתי.** שבורין שהיו משקין את התלמידים. ואלו מפני שהשובין הן היו עושין להן דבר להפג את יינן: **לגוייתא דידייהו.** תוכי ידיהם דהיינו קף: **דליי.** שהולך ועשה לגול כל שעה מחוס הבשר: **שיעא דדנא.** מגופת החבית: **ליחנק.** מי שנפרקה חוליא של מפרקת לומרו (ג) ונופלת בגרונו תולין לותו בראשו שיהא לומרו נפשו ודומה לחניקה: **לפופי.** לכורכו בבגדים וקושרו בחגורה רחבה ומתייבשין פרקי מבריו שהן רכין ונשמטין בחבלי הלידה וקורין לחמלטוי"ר בלע"ז: **מאני בניס.** שמועות דלייני בקטניס היה שונה בשם רבי ח) לחבא בר הונא מטמיה דרב חמא בר גוריא. מדא בר בריה דרב הונא. מגדנ"ל קוסרים בקפריס ותולין בצואר לרפואה. ולא ידעתי למיזה חולי: **מוקמי.** מעמידין החולי שלא יגדל: **ס'.** קפריס: **מסו.** מתרפמין: **נגרי.** פסיעות: **נפל פוחא בצירא.** נפל לרפואת הפוחא בצור לתין מדם נזהר בכל אלו: **מאי לירית בניס.** לרב יהודה פריך מי קישורין דמתני' לרפואת חולי ניהו מאי לירית בניס: **בעגועין.** ברמוי"ט. מגעגע עליו ואינו יכול ליפרד ממנו ורפואה זו לא שייכא בנקבות אלין הא מחבגן כל כך ממחילתן שיהיו מגעגעין עליו: **ספילין.** שיל ימינו קושרתו לשמאלו זהו סימן לגילסק"ם: **סכנתא.** שמגעגע יותר מדאי: **סחופי כפא.** כוס שיש בו הבל כגון שעירו ממנו מיס חמין וכופהו על הטיבור למי שהם בעיו ואוחז הכוס את הבשר ומושך אליו את המעייה ומושיבין במקומן: **לסוך.** בבפות ידיו ורגליו: **דרב הונא מני רב.** שהיה נח מבי רב שהוא רבו וכן רב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי: **מבמתי.** שבורין שהיו משקין את התלמידים. ואלו מפני שהשובין הן היו עושין להן דבר להפג את יינן: **לגוייתא דידייהו.** תוכי ידיהם דהיינו קף: **דליי.** שהולך ועשה לגול כל שעה מחוס הבשר: **שיעא דדנא.** מגופת החבית: **ליחנק.** מי שנפרקה חוליא של מפרקת לומרו (ג) ונופלת בגרונו תולין לותו בראשו שיהא לומרו נפשו ודומה לחניקה: **לפופי.** לכורכו בבגדים וקושרו בחגורה רחבה ומתייבשין פרקי מבריו שהן רכין ונשמטין בחבלי הלידה וקורין לחמלטוי"ר בלע"ז: **מאני בניס.** שמועות דלייני בקטניס היה שונה בשם רבי ח) לחבא בר הונא מטמיה דרב חמא בר גוריא. מדא בר בריה דרב הונא לרב חמא בר גוריא. מגדנ"ל קוסרים בקפריס ותולין בצואר לרפואה. ולא ידעתי למיזה חולי: **מוקמי.** מעמידין החולי שלא יגדל: **ס'.** קפריס: **מסו.** מתרפמין: **נגרי.** פסיעות: **נפל פוחא בצירא.** נפל לרפואת הפוחא בצור לתין מדם נזהר בכל אלו: **מאי לירית בניס.** לרב יהודה פריך מי קישורין דמתני' לרפואת חולי ניהו מאי לירית בניס: **בעגועין.** ברמוי"ט. מגעגע עליו ואינו יכול ליפרד ממנו ורפואה זו לא שייכא בנקבות אלין הא מחבגן כל כך ממחילתן שיהיו מגעגעין עליו: **ספילין.** שיל ימינו קושרתו לשמאלו זהו סימן לגילסק"ם: **סכנתא.** שמגעגע יותר מדאי: **סחופי כפא.** כוס שיש בו הבל כגון שעירו ממנו מיס חמין וכופהו על הטיבור למי שהם בעיו ואוחז הכוס את הבשר ומושך אליו את המעייה ומושיבין במקומן: **לסוך.** בבפות ידיו ורגליו: **דרב הונא מני רב.** שהיה נח מבי רב שהוא רבו וכן רב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי: **מבמתי.** שבורין שהיו משקין את התלמידים. ואלו מפני שהשובין הן היו עושין להן דבר להפג את יינן: **לגוייתא דידייהו.** תוכי ידיהם דהיינו קף: **דליי.** שהולך ועשה לגול כל שעה מחוס הבשר: **שיעא דדנא.** מגופת החבית: **ליחנק.** מי שנפרקה חוליא של מפרקת לומרו (ג) ונופלת בגרונו תולין לותו בראשו שיהא לומרו נפשו ודומה לחניקה: **לפופי.** לכורכו בבגדים וקושרו בחגורה רחבה ומתייבשין פרקי מבריו שהן רכין ונשמטין בחבלי הלידה וקורין לחמלטוי"ר בלע"ז: **מאני בניס.** שמועות דלייני בקטניס היה שונה בשם רבי ח) לחבא בר הונא מטמיה דרב חמא בר גוריא. מדא בר בריה דרב הונא

קישורי. פי' הקונטרס מסקנ"ם והסקה בקונטרס[א] ול"י מירת דכיון שמינס עשויס[ב] שלא ללכת דרך העבדה בטיט [ג] אינו טמא מדרס ובעירון[ד] פירש דקישורי היינו מסקנ"ם שעושין היליני והן גבוהין מאד ואינן שלא לרקד עליהן ולא להילוך עדיין[ג] [ה]:

ניי

א[חמרא דאכפא ג]רבא בר פפא אמר ב[קשירי **מתני'** הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה: **גמ'** מאי קשרים אמר אדא מרי אמר רב נחמן בר ברוך אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה קשורי פואה אמר אביי [ד]אמרה לי אם תלתא מוקמי חמשה מסו שבעה אפילו לכשפים מעלי אמר רב אחא בר יעקב והוא דלא חזי ליה שמשא וסיהרא ולא חזי מיטרא ולא שמיע ליה קול ברזלא וקל תרנגולתא וקל ניגרי אמר רב נחמן בר יצחק [ה]נפל פותא בבירא מאי איריא בנים אפי' בנות נמי מאי איריא קטנים אפי' גדולים נמי אלא מאי קשרים כי הא דאמר אבין בר הונא א"ר חמא בר גוריא בן שיש [ו] געגועין על אביו נוטל רצועה ממנעל של ימין וקושר לו בשמאלו אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך תפילין וחילופא סכנתא אמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ז]סחופי כפא אטיבורי בשבתא שפיר דמי ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ח]מותר לסוך שמן ומלח בשבת כי הא דרב הונא מבי רב ורב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי כי הוו מיבסמי מייתי משחא ומילחא ושייפי להו לגוייתא דידייהו וגוייתא דכרעייהו ואמרי כי היכי דציל הא מישחא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא ואי לא מייתי שיעא דדנא ושרי ליה במיא ואמר כי היכי דליציל האי שיעא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [י]מותר לחנק בשבת ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [י]לפופי ינוקא בשבתא שפיר דמי רב פפא מתני בנים רב זביד מתני בן רב פפא מתני בנים ותרוייהו מתני להו באבין בר הונא רב זביד מתני בן קמייתא מתני באבין בר הונא והאי מתני לה ברבה בר בר חנה דאמר [י]רבה בר בר חנה לפופי ינוקא בשבתא שפיר דמי אמר אביי אמרה לי אם כל מנייני בשמא דאימא וכל קטרי בשמאלא ואמר אביי אמרה לי אם כל מנייני דמפרשי כדמפרשי ודלא מפרשי ארבעין וחד זימני ת"ר [יא]יוצאין באבן תקומה בשבת משום ר"מ אמרו [יב]אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תתעבר ותפיל אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי והוא דאיכוון ואיתקל בעי אביי משקל דמשקל מאי תיקו ואמר אביי אמרה לי אם לאשתא בת יומא לישקול זוזא חיוורא וליזיל למלחתא וליתקול מתקליה מילחא ולציריה בחללא דבי צואר בנירא ברקא ואי לא ליתוב אפרשת דרכים וכי חזי שומשמנא גמלא דדרי מידי לישקליה ולישדייה בגובתא דנחשא וליסתמיא באברא וליחתמי בשיתין גושפנקי ולברזוליה ולידריה ולימא ליה טעונך עלי וטעונאי עלך אמר ליה רב אחא בריה דרב הונא לרב אשי ודילמא אינים אשבחיה ואיפסק ביה אלא לימא ליה טעונאי וטעונך עלך ואי לא לישקול כוזא חדתא וליזיל לנהרא ולימא ליה נהרא נהרא אוזפן כוזא דמיא לאורחא דאיקלע לי וליהדר שב זימני על רישיה ולשדיין לאחוריה ולימא ליה נהרא נהרא שקול מיא דיהבת לי דאורחא דאיקלע לי ביומיה אתא וביומיה אזל אמר רב הונא לאשתא

ונח שהפילה. ולא תאמר שלא התירו לאשה שעלתה להפיל עוברה שהפילה כבר עובר אחר: **ונח שעיברה.** שידוע לה שהיא מעוברת: **והוא דחיכוין ומקל.** שנמלא המקל מתליו למשקל התבן ולא שחיסרו ממנו או הוסיפו עליו לכוונו: **בח יומא.** שמחזתו בכל יום: **ווזא חיוורא.** לרוף ומדם: **למלחתא.** למקום שריפת המיס שעושין נגריס על שפת היס להמשיך מיס לבריכות רחבות העשויות לכך וכשנתמלאו סותם החריץ והשמש שורף את המיס שמלוחין הן ועשה מלח: **בחללא דבי צואר.** תחת גרונו כנגד מפתחי חלוקו לשון רבינו הלוי: **גירא ברקא.** ליל"ח של שער: **פרשת דרכים.** מקום ששני דרכים מתפרשים: **שומשמנא גמלא.** נמלה גדולה [יב]: **דדרי מידי.** שטוען כלום: **לישקליה.** לשומשמנא: **בגובתא דנחשא.** כמין קנה של נחשת: **ולסתמייה באברא.** יסתום פיה בעופרת: **גושפנקי.** חותמות. ולאו דוקא שיתין נקט ולאו דוקא חותמות של לורה אלא סתימות הרבה זו על זו שעוה על העופרת ושוב זפת ושוב טיט: **ולידריה.** יעטענו: **ולימא ליה.** לשומשמנא: **טעונך עלי.** מה שהיית נוטא משמלו: **וטעונאי.** החולי שלי: **לישקול כוזא חדתא.** חולי כזה שזה עוסא וכי אמר ליה טעונך עלי זהו חולי של מבדו: **לנהרא נהרא.** כלי מרס קטן מדס: **לאוזפן.** הלולי: **ולידריה ו' זימני לרישיה.** יקיפנו סביבות לראשו:

לאשתא

פג א ב ג מיי' פי"ט מהל' טוען ונטען ע"א סימן ג' סעיף ב:

פד ד מיי' פכ"ו מהל' שבת הל' ל"ו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שח סעיף כ:

פה ה מיי' שם הל' כג טוש"ע שם סעי' מ"ו:

פו ו ז מיי' פכ"ו שם הלכה ל"ז:

פז ח ט מיי' פי"ט שם הלכה יד סמג שם טוש"ע א"ח סימן שג סעיף כד:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כפא וסמוכות שלו טמאין מדרס: (ו) שם בן שיש לו געגועין: (ז) רש"י ד"ה ליחנק וכו' נופלת. כ"כ ס"א או נפלה לו ערלת הגרון ונופל בגרונו וכו':

גליון הש"ס

תום' ד"ה קישורי וכו' אינו מבמא מדרס. עיין מגמות דף לג ע"ל מוספות ד"ה שידה:

מוסף רש"י

סחופי כפא. כפיים הללי (ירבמות מג.). כלפי מטה מנחמי"ל בלע"ז (ע"ז מז.). **לפופי ינוקא.** לומנלוט"ל, כמו שעושים לקטן שיתייבשו מנייו ולא יתעקם (לקמן קמז:).

מוסף תוספות

א. אמאי אינו טמאין מדרס. תום' הל"ם. ב. להיות נשען עליה. תום' מגמות לג. ג. ראין טמאין מדרס כיון דאין עשויות להנאת מדרס, מידי דהוה אסולם וכו' והיינו טעמא משום דאינו עשוי להנאת מדרס אלא ליירד בו ולעלות. תום' מגמות לג.

רב נסים גאון

רב פפא מתני בנים תרווייהו. כלומר שהיה שונה הראשונה בן שיש לו געגועין על אביו וזו האחרת לפופי, משום אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא. והיה רב זביד שוה עמו בשמועה ראשונה בן שיש לו געגועים על אביו, וחלוק עליו בשמועה שניה לפופי ינוקא, והיה רב זביד אומרה משם רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן. ולפי שהיתה השמועה הראשונה בן שיש לו געגועין אל אביו והשניה לפופי ינוקא, ואמר על שניהם מתני בנים. זה הוא פירושם והזזקתי לכותבו הנה מפני שראיתיו קשה לתלמידים וביארתיו כדי שיתגלה לכל.

סליק פרק במה אשה

לעזי רש"י

ארדפיס"א [ארדיפיצי"א]. חיקור, תחפושת, מרכוף.

אשקצ"ש [אישקצי"ש]. קבריס.

טלמוסיא [טלימשי"א]. מַפָּה.

אישקילטי"ש. פעמון קטן.

גרנצ"א. פואה (עשב, שמשורשו מפיקים צבע אדום).

ברמור"ט [ברמור"ש]. חשק, געגועים.

אנמלטוי"ר [מילולי"ר]. לעטוף.

קונטנ"א [קונטיינ"א]. אבן שנושאות נשים הרות להגן מהפלה.

ליצ"א. ניר (כמין ערן במתקן-אריגה, שבו השתי עובר).

רבינו חננאל

תני תנא קמיה דרבי יוחנן נכנסין בהן לעזרה, כלומר אינם סנדל, כי אסור אדם ליכנס בסנדל בעזרה כדתנן לא יכנס אדם להר הבית במקלו ובמנעלו כו'. א"ל אני שונה אשה חולצת בסנדל של ענ ואתה שונה נכנסין, תני אין נכנסין. **לוקטמין, חמרא דאכפי.** גידם מי שידיו קצוצות עושין לו יד של ענ ונקרא חמרא דאכפי. **פרמי.** פי' פרמא, יש מי שאומרים חתיכה של בגד שקושרין לזקניים) [על פיהם למען דירים מפני] ששפתותיהם מתרפטות. **קשרים, קשרי פואה,** משום רפואה. **בן שיש לו געגועין על אביו.** יש מי שאומרים כי כשיגדל עצב הבן במיתת אביו, נוטל רצועה ממנעל אביו הימין וקושרה בשמאל הבן ואומרים שמשקיט לבו ואם יחליף, אומרים שהוא סכנה, וסימניך תפילין והן שעל היד השמאל. **סחופי כפא אטיבורא.** פי' אם בולט טיבורו של אדם בחוץ ממעיו, או אם ניקב, מניחין שם [כוס] קטן על טיבורו כדי שלא יבלוט ויתבקע, ומניחין אותו עד שיתרפא. **הא דשרו לבסימא** לסוך מלח ושמן לכרעייהו, פשוטה היא. פי' **לחנק.** פי' **לפופי ינוקא. אבן תקומה.** פי' אומרים כי יש אבן ידועה כשהיא חלויה על אשה הרה אינה מפלת, וגם המשקל שכנגד אותו האבן מועלת ומותר לצאת בהן בשבת. אבל משקל דמשקל עלתה בתיקו, וכל [תיקו] דאיסורא לחומרא, ואין יוצאין בה בשבת.

ג) [בגרוס של ובמיסור ובמלאומת וע"ע בערוך ערך מרן], ד) בל' ספל"ח לפרס וכ"ה בכ"ק, ה) [פרמא"ל פי' תמיכה של בגד שקושרין לזקנים על פיהם למען ירים מפני ששפתותיהם מתרפטות בערוך ערך מקטמין וע"ע בעירון ערך פרמא], ו) [קדושין לג: וש"נ], ז) [בכתוב נו.], ח) [פי' שמתכבין מיכיו כמו ויחבר תרגומו ולפוף עליון], ט) [לקמן קמז: ע"ש], י) נ"ל לחנין], יא) נ"ל מלמוד שמוד לכל דבר גדול גמל"ח. הרמב"ם בפי' המשנה כלאים פ"ג מ"ב, ו) [ערך מנקטמין], ב) [וע"ע מוספות ממחות לג. סוה"ש שידה],

ט) [בגרוס של ובמיסור ובמלאומת וע"ע בערוך ערך מרן], ג) בל' ספל"ח לפרס וכ"ה בכ"ק, ד) [פרמא"ל פי' תמיכה של בגד שקושרין לזקנים על פיהם למען ירים מפני ששפתותיהם מתרפטות בערוך ערך מקטמין וע"ע בעירון ערך פרמא], ה) [קדושין לג: וש"נ], ו) [בכתוב נו.], ז) [פי' שמתכבין מיכיו כמו ויחבר תרגומו ולפוף עליון], ח) [לקמן קמז: ע"ש], ט) נ"ל לחנין], י) נ"ל מלמוד שמוד לכל דבר גדול גמל"ח. הרמב"ם בפי' המשנה כלאים פ"ג מ"ב, יא) [ערך מנקטמין], יב) [וע"ע מוספות ממחות לג. סוה"ש שידה],

ט) עי' בגליון בסס הערוך וכ"ה בע"ז בסס רבינו.